

Sygn. akt V KK 373/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **G.S.**

skazanego z art. 190 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 stycznia 2021 r.,

kasacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę na korzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 kwietnia 2019 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w D.

z dnia 16 listopada 2018 r., sygn. akt II K (...),

- 1. uchyla pkt. 1 lit. C zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. nakazuje zwrot G. S. uiszczonej opłaty kasacyjnej;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego B. S., Kancelaria Radcy Prawnego w D., kwotę 1180 zł 80 gr, w tym 23**

% VAT, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym;

4. kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;

5. w pozostałej części oddala kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu w D. z dnia 16 listopada 2018 r. (sygn. akt II K (...)) G. S. został uznany winnym tego, że:

- w dniu 27 stycznia 2016 r. w miejscowości Z. gmina (...) groził W. K. pozbawieniem życia, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę ich spełnienia oraz znieważył go słowami uznanymi powszechnie za obelżywe, tj. występku z art. 190 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, na podstawie art. 190 § 1 k.k. zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzono mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku),

- w dniu 27 stycznia 2016 r. w miejscowości Z. gmina D. groził M. S. pozbawieniem życia, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę ich spełnienia, tj. występku z art. 190 § 1 k.k., i za to, na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzono mu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności (pkt III wyroku),

- w dniu 27 stycznia 2016 r. w miejscowości Ż. gmina D. P. w rozmowie telefonicznej znieważył W. K. słowami uznanymi powszechnie za obelżywe, tj. występku z art. 216 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzono mu karę grzywny w liczbie 100 (stu) stawek dziennych przyjmując, że wysokość jednej stawki wynosi 40 (czterdzieści) złotych (pkt IV wyroku).

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączono orzeczone wobec oskarżonego G. S. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzono mu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 15 kwietnia 2019 r. (sygn. akt V Ka (...)) - w zakresie relewantnym dla niniejszego postępowania - w ten sposób, że:

- uchylono orzeczenie o karze łącznej,
- orzeczoną w pkt IV wyroku karę zaostrzono do 6 miesięcy pozbawienia wolności i z jej podstawy wyeliminowano art. 33 k.k.,

- w zakresie czynu z pkt III ustalono, że oskarżony usiłował popełnić przestępstwo, przy czym celu swego nie osiągnął z uwagi na to, że groźba nie wzbudziła w zagrożonym uzasadnionej obawy jej spełnienia i podstawę skazania uzupełniono o przepis art. 13 § 1 k.k., zaś podstawę wymiaru kary o art. 14 § 1 k.k.

- orzeczono karę łączną w wymiarze 9 miesięcy pozbawienia wolności,

W pozostałym zakresie relewantnym dla niniejszej sprawy wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł Prokurator oraz obrońca skazanego.

Prokurator zarzucił wyrokowi - rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu art. 216 § 1 k.k. poprzez zaostrzenie w punkcie 1. lit c wyroku kary w ten sposób, że za ten czyn orzeczono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy przepis art. 216 § 1 k.k. takiego rodzaju kary za to przestępstwo nie przewiduje.

Podnosząc ten zarzut wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. w części dotyczącej G. S. w zakresie rozstrzygnięcia o karze i przekazanie do ponownego rozpoznania temu Sądowi w tym zakresie.

Z kolei obrońca skazanego zarzucił wyrokowi:

„I. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 216 § 1 k.k. poprzez orzeczenie kary pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy, gdy dyspozycja wyżej wskazanego przepisu przewiduje karę grzywny albo karę ograniczenia wolności.

II. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 190 k.k. poprzez błędne zastosowanie w sprawie w zakresie czynu przypisanego oskarżonemu G. S. w punkcie III i błędne ustalenie, że w czasie i miejscu tam opisanym oskarżony ten usiłował popełnić przypisane mu przestępstwo, przy czym celu swego nie osiągnął z uwagi na to, że groźba jego nie wzbudziła w zagrożonym uzasadnionej obawy spełnienia zaś podstawę wymiaru kary o art 14§1 k.k.,

III. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego przepisów art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. poprzez orzeczenie kary łącznej w wymiarze nie przewidzianym w ustawie karnej, Sąd II instancji na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył jednostkowo wymierzone oskarżonemu G. S. kary i orzekł nową karę łączną 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności

IV. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 190 k.k. w zakresie czynu opisanego w punkcie 2 Wyroku Sądu Rejonowego w D. poprzez błędne przyjęcie, że kierowane do pokrzywdzonego groźby wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę ich spełnienia.”

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego w K. oraz wyroku Sądu Rejonowego w D. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Ewentualnie z ostrożności procesowej, gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił całości argumentacji i podniesionych zarzutów w niniejszej kasacji, wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. w części dotyczącej czynu opisanego w punkcie IV i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania w zakresie tego czynu i w zakresie kary łącznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje okazały się zasadne w zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego określającego rodzaj kary możliwej do orzeczenia za przypisane G. S. przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. Sąd odwoławczy, na skutek apelacji prokuratora od wyroku Sądu I instancji, zmienił karę wymierzoną za czyn kwalifikowany jako znieważenie z art. 216 § 1 k.k. (pkt IV wyroku sądu I instancji), orzekając w miejsce

grzywny w liczbie 100 stawek dziennych, karę pozbawienia wolności w wysokości 6 miesięcy. Tego rodzaju kary nie przewiduje jednak Kodeks karny za przestępstwo z art. 216 § 1 k.k., bowiem górną granicę ustawowego zagrożenia stanowi kara ograniczenia wolności w wymiarze 2 lat. W tym stanie rzeczy należało uchylić wyrok Sądu odwoławczego w odniesieniu do wymiaru kary za przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. i sprawę przekazać temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Jednocześnie Sąd Najwyższy uznał za oczywiście bezzasadne pozostałe zarzuty podniesione w kasacji obrońcy skazanego. Sąd odwoławczy przyjął, że w stosunku do gróźb adresowanych wobec M. S. należy przyjąć, iż skazany zrealizował znamiona przestępstwa usiłowania groźby bezprawnej. Dla popełnienia tak kwalifikowanego przestępstwa jest konieczne wzbudzenie po stronie pokrzywdzonego obawy przed spełnieniem gróźb. Trafnie wskazuje autor kasacji, że przestępstwo groźby bezprawnej z art. 190 § 1 k.k. ma charakter materialny. Skutkiem jest właśnie wywołanie po stronie ofiary uzasadnionej obawy, że wypowiedziane groźby zostaną spełnione. Brak takiego skutku powoduje, że nie zachodzi dokonanie tego przestępstwa, a możliwa jest wyłącznie odpowiedzialność karna za jego usiłowanie. Podkreślany przez autora kasacji fakt, że M. S. nie obawiał się gróźb skazanego, wykluczała odpowiedzialność karną za dokonanie przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. natomiast nie ma znaczenia w perspektywie odpowiedzialności karnej za usiłowanie tego przestępstwa. Zawarta w kasacji sugestia, jakoby usiłowanie to miało charakter nieudolny odnosi się już do kwestii dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, których Sąd odwoławczy nie zmieniał.

Niedopuszczalny jest także zrzut naruszenia przez Sąd odwoławczy prawa materialnego w odniesieniu do czynu z pkt 2 wyroku Sądu I instancji. W zakresie tego czynu bowiem Sąd odwoławczy utrzymał w mocy rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w D. Nie stosował więc sam przepisów prawa materialnego - to znaczy nie orzekał ani o winie, ani o karze za ten czyn. Nie mógł więc naruszyć przepisów prawa materialnego. W istocie zarzut ten sprowadza się do kwestionowania dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, tymczasem zgodnie z art. 519 k.p.k. przedmiotem kasacji strony postępowania może być wyłącznie prawomocne rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego.

